МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Державний вищий навчальний заклад

«Донбаський державний педагогічний університет»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор _____ С.О.Омельченко

(наказ № 387 від 17.09.2022)

ПОЛОЖЕННЯ ПРО РОЗРОБЛЕННЯ ТА СЕРТИФІКАЦІЮ ДИСТАНЦІЙНИХ КУРСІВ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН У ДВНЗ «ДОНБАСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

УХВАЛЕНО

вченою радою ДДПУ

протокол № 1 від 15.09.2022

Слов'янськ, 2022

1. Загальні положення

Положення про розроблення та сертифікацію дистанційних курсів навчальних дисциплін (*надалі* – Положення) у ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет» встановлює єдині вимоги до змісту й оформлення, процедури сертифікації дистанційних курсів з навчальних дисциплін (*надалі* – ДКНД), передбачених освітніми компонентами освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти у ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет» (*надалі* – ДДПУ) на бакалаврському та магістерському рівнях вищої освіти в умовах змішаного навчання.

Положення розроблено на підставі:

- Закону України «Про освіту»;
- Закону України «Про вищу освіту»;
- Закону України «Про авторське право і суміжні права»;
- Положення про дистанційне навчання, затверджене наказом Міністерством освіти і науки від 25.04.2013 № 466, зареєстроване в Міністерстві юстиції України 30.04.2013 за № 703/23235 (зі змінами);
- Положення про електронні освітні ресурси, затверджене наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України 01 жовтня 2012 року №1060 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 29 травня 2019 року N 749);
- листа Міністерства освіти і науки України «Щодо рекомендацій з навчально-методичного забезпечення» № 1/9-434 від 09.07.2018 р.;
- національних стандартів України ДСТУ 3017:2015 "Інформація та документація. Видання. Основні види. Терміни та визначення понять", ДСТУ 7157:2010 "Інформація та документація. Електронні видання. Основні види та вихідні відомості", ДСТУ 2481-94 "Системи оброблення інформації. Інтелектуальні інформаційні технології. Терміни та визначення";
- «Положення про організацію освітнього процесу у ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»;
- «Положення про дистанційне навчання у ДВНЗ «Донбаський

державний педагогічний університет»;

– «Положення про розроблення навчально-методичного комплексу навчальної дисципліни у ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»;

– «Положення про порядок підготовки і видання навчально-методичної і наукової літератури у ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет» та інших нормативно-правових актів, що регламентують діяльність у сфері науково-методичного і матеріально-технічного забезпечення системи освіти.

1.3 У цьому Положенні терміни вживаються в таких значеннях:

Інформаційно-комунікаційні технології в освітньому процесі – сукупність заходів з організації і супроводу освітнього процесу за допомогою спеціалізованого програмного забезпечення та засобів інформаційно-комунікаційного зв'язку, у тому числі Інтернету для створення, накопичення, зберігання та доступу до електронних навчальних курсів.

Електронні освітні ресурси – навчальні, наукові, інформаційні, довідкові матеріали та засоби, розроблені в електронній формі та представлені на носіях будь-якого типу або розміщені у комп'ютерних мережах, які відтворюються за допомогою електронних цифрових технологій, необхідні для ефективної організації освітнього процесу, зокрема, стосовно наповнення якісними навчально-методичними матеріалами;

Інформаційна система – організаційно впорядкована сукупність документів (масивів документів) та інформаційних технологій, в тому числі з використанням технічних засобів, що реалізують інформаційні процеси та призначені для зберігання, обробки, пошуку, розповсюдження, передачі та надання інформації.

Курс дистанційного навчання – інформаційна система, яка є достатньою для опанування певної навчальної дисципліни за допомогою опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників освітнього процесу у спеціалізованому середовищі, яке функціонує на базі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій.

Навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни (НМК) – це сукупність нормативних та навчально-методичних матеріалів у друкованій та електронній формах, необхідних і достатніх для ефективного викладання навчальної дисципліни здобувачам вищої освіти у межах підготовки за певною освітньою програмою.

Робоча програма навчальної дисципліни (РП) – нормативний документ ЗВО, що розробляється кафедрою для кожної навчальної дисципліни на основі нормативних та методичних документів, на підставі та відповідно до якого викладач здійснює освітню діяльність. Робоча програма становить собою загальний опис навчальної дисципліни, що включає мету і завдання, виклад тематичного змісту дисципліни, послідовність, обсяги та організаційні форми її вивчення, форми та засоби поточного і підсумкового контролю якості знань, критерії та порядок оцінювання, очікувані результати навчання здобувачів.

Силабус навчальної дисципліни – це документ, який готується на основі та у відповідності до робочої програми навчальної дисципліни і призначається для здобувачів вищої освіти з метою презентації та роз'яснення змісту дисципліни, мети та завдань вивчення, організації навчання та оцінювання, очікуваних результатів навчання, вимог щодо набуття відповідних компетентностей, політики курсу.

Дистанційний курс навчальної дисципліни – структурована інформаційна система, яка функціонує на базі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій, є достатньою для опанування окремої навчальної дисципліни за допомогою опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників освітнього процесу та містить матеріали, які визначають зміст навчальних дисциплін (робоча навчальна програма навчальної дисципліни, силабус), а також сукупність електронних освітніх ресурсів відповідно до видів контактних навчальних занять та самостійної роботи здобувача, передбачених робочими навчальними програмами дисциплін.

Види електронних освітніх ресурсів:

електронний документ – документ, інформація в якому подана у формі

електронних даних і для використання якого потрібні технічні засоби;

електронне видання – електронний документ, який пройшов редакційно-видавниче опрацювання, має вихідні відомості й призначений для розповсюдження в незмінному вигляді;

електронний аналог друкованого видання – електронне видання, що в основному відтворює відповідне друковане видання, зберігаючи розташування на сторінці тексту, ілюстрацій, посилань, приміток тощо;

електронний підручник – електронне видання з систематизованим викладом дисципліни (її розділу, частини), що відповідає навчальній програмі;

електронний навчальний посібник – електронне видання, використання якого доповнює або частково замінює підручник;

електронний конспект лекцій – електронне видання, зміст якого структурований відповідно до логічної схеми вивчення дисципліни та відтворює текст лекційного матеріалу, передбаченого робочою програмою навчальної дисципліни;

електронний практикум – навчальна інформаційна система, що є інтерактивною моделлю природних і штучних об’єктів, процесів та їх властивостей із застосуванням засобів комп’ютерної візуалізації, призначена для формування і закріплення практичних навичок після попереднього освоєння теоретичного матеріалу;

електронні методичні матеріали, зокрема

– електронні методичні вказівки та інструкції до лабораторних практикумів або практичних робіт з навчальної дисципліни або її частини;

– електронні методичні вказівки та завдання до контрольно-розрахункових, комплексних контрольних та розрахунково-графічних робіт з окремих навчальних дисциплін (комплексу дисциплін);

– електронні методичні вказівки та завдання до курсових робіт або проєктів;

– електронні методичні вказівки до різних видів практик;

– електронні методичні вказівки до виконання дипломних робіт

(проєктів);

– електронний словник – електронне видання упорядкованого переліку мовних одиниць (слів, словосполучень, фраз, термінів, імен, знаків), доповнених відповідними довідковими даними;

– електронний довідник – електронне видання прикладного характеру, в якому назви статей систематизовані у відповідному порядку (за абеткою, тематиками тощо);

– електронний глосарій з дисципліни – електронне видання, що містить короткі відомості про основні терміни та поняття, які використовуються в навчальній дисципліні;

– електронні демонстраційні матеріали – електронні матеріали (презентації, схеми, відео- й аудіозаписи тощо), призначені для супроводу освітнього процесу.

комп'ютерні тести – стандартизовані завдання, представлені в електронній формі, призначені для вхідного, поточного, модульного та підсумкового контролю рівня знань, умінь та практичних навичок здобувача або такі, що забезпечують вимірювання психофізіологічних і особистісних характеристик випробовуваного, обробка результатів яких здійснюється за допомогою відповідних програм;

банки контрольних питань і завдань – представлені в електронній формі та систематизовані відповідно до логічно-структурних схем вивчення навчальних дисциплін сукупності контрольних питань та завдань, призначені для самоконтролю рівня набутих знань, умінь та практичних навичок студентами.

Автор(и) – викладач або група викладачів, відповідальних за розроблення дистанційного курсу навчальної дисципліни.

Рецензент – викладач, фахівець у відповідній предметній галузі, який виконує змістовно-наукову перевірку дистанційного курсу навчальної дисципліни.

Експерт – фахівець, що має необхідний досвід практичної діяльності у відповідній предметній галузі, призначений уповноваженим органом для проведення неупередженого аналізу, який спроможний об'єктивно оцінити зміст

та технічне оформлення дистанційного курсу навчальної дисципліни.

1.4. ДКНД розміщуються у середовищі системи дистанційного навчання ДДПУ, використовуються в освітньому процесі здобувачів денної та заочної форм, які навчаються на освітніх програмах ДДПУ, а також у межах підготовки слухачів сертифікатних програм та програм підвищення кваліфікації.

1.5. Доступ до системи дистанційного навчання ДДПУ персоніфікований. Ім’я входу та пароль доступу науково-педагогічні працівники та здобувачі освіти отримують після онлайн реєстрації у дистанційного навчання ДДПУ.

2. Зміст та структура ДКНД

2.1. Метою створення ДКНД є змістовне наповнення системи дистанційного навчання ДДПУ, підвищення якості й ефективності освітнього процесу шляхом упровадження в освітній процес сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, забезпечення рівного доступу учасників освітнього процесу до якісних навчальних та методичних матеріалів незалежно від місця їх перебування та форми навчання, покращення моніторингу якості освіти.

2.2. Основними характеристиками ДКНД є:

– відповідність змісту ДКНД та дотримання логіки його викладення робочій програмі навчальної дисципліни, силабусу та навчально-методичному комплексу;

– якість змісту ДКНД, яка дозволяє формувати компетентності, визначені стандартом спеціальності (за наявності), освітньою програмою і робочою програмою навчальної дисципліни;

– налагодженість інтерактивної взаємодії учасників освітнього процесу через засоби системи дистанційного навчання;

– узгодженість електронного журналу оцінок з навчальним планом та дотримання графіку освітнього процесу;

– наявність об’єктивної, прозорої, зрозумілої системи контролю й оцінювання виконання усіх видів навчальної діяльності.

2.3. ДКНД, що розміщуються у системі дистанційного навчання ДДПУ, повинні мати уніфіковану структуру, поділену на логічно завершені частини

навчальної дисципліни.

Структура ДКНД	Примітки
Загальна інформація:	
– Візитівка курсу – Інформація про автора(ів) – Силабус навчальної дисципліни – Друковані та Інтернет-джерела – Сертифікат – Оголошення	
Основна частина:	
Тема 1:	
Теоретичний матеріал – Зміст теми 1 – Ключові терміни – Теоретичний матеріал до теми 1 – Мультимедійна презентація до теми 1 – Питання для самоперевірки	
– Стислий конспект до теми 1 – Відеоматеріали – Аудіоматеріали	у разі потреби
Матеріали для проведення практичних занять та лабораторних робіт	
– Зміст практичного заняття до теми 1 – Практичне завдання до теми 1 – Завдання для дискусій і обговорень – Тести до теми 1	
– Інтерактивне завдання до теми 1 – Завдання для спільної роботи – Лабораторні дослідження	у разі потреби
Тема 2: …	
Завдання для самостійної роботи	
Методичні вказівки з виконання завдань самостійної роботи	
Глосарій	формується автоматично
Підсумковий тест з дисципліни	формується автоматично з тестів до практичних та лабораторних робіт
Підсумковий контроль	
Чат	у разі потреби

Загальна інформація

Інформація про автора(ів) курсу має містити фото, прізвище, ім'я та по-батькові, науковий ступінь, вчене звання, посаду автора(ів), кафедру, перелік курсів, що викладаються, інформацію щодо наукових інтересів та контактну інформацію (e-mail, посилання на персональну web-сторінку тощо).

Силабус навчальної дисципліни має бути розроблений відповідно до вимоги, що висуваються до такого виду розробок.

Друковані та Інтернет-джерела мають забезпечувати всі види навчальної діяльності здобувачів, відповідати робочій програмі та бути узгодженими зі змістом навчальної дисципліни, що викладається. Рекомендовані джерела обов'язково мають бути забезпечені гіперпосиланнями на відповідні електронні ресурси. Такий перелік наводиться загальним списком до всього курсу та у разі потреби списком рекомендованих ресурсів до теми/модуля.

Сертифікат містить інформацію про номер та дату сертифікації ДНКД або безпосередньо сертифікат.

Оголошення використовуються науково-педагогічними працівниками для анонсування подій, змін у навчальному курсі чи графіку занять тощо.

Основна частина містить теоретичний матеріал, матеріали для проведення практичних та лабораторних занять, завдання для самостійної роботи та підсумкового контролю.

Теоретичний матеріал навчальної дисципліни рекомендується поділяти на теми. Обов'язкові складові кожної теми:

зміст теми - план викладу навчального матеріалу;

ключові терміни - слова або словосполучення, які мають змістовне навантаження та містять визначення в тексті;

теоретичний матеріал - містить навчальну інформацію, достатню для забезпечення вивчення та виконання завдань теми, що може супроводжуватися таблицями, формулами, ілюстративним матеріалом (схеми, рисунки), гіперпосиланнями, аудіо- та відеоматеріалами і передбачає логічно завершений, науково обґрунтований і систематизований виклад певного наукового або науково-методичного питання. Рекомендований обсяг однієї теми в

дистанційному курсі не повинен перевищувати обсягу традиційної лекції (2 академічних години);

мультимедійна презентація до теми – набір мультимедійних слайдів з тезовим викладом теоретичного матеріалу, доповненого фотографіями, малюнками, відеофрагментами, анімацією, тривимірною графікою, гіперпосиланнями тощо;

питання для самоперевірки - текстовий або інтерактивний навчальний матеріал, що містить питання теми для забезпечення більш ефективного опрацювання здобувачем навчального матеріалу у процесі самостійної роботи.

За рішенням автора(ів) тема може бути доповнена такими елементами:

стислий конспект – містить основні теоретичні положення (визначення, формулювання теорем), які здобувачеві необхідно засвоїти як обов'язковий мінімум для підсумкового контролю знань;

відеоматеріали - відеозапис навчального матеріалу дисципліни, створений під час проведення заняття в реальній аудиторії зі студентами або студійний запис за розробленим сценарієм із метою збереження інформації та можливості подальшого її відтворення і відображення;

аудіоматеріали – артикуляційно наговорений фрагмент навчального матеріалу, записаний на будь-який звуковий носій, який використовується для подальшого його прослуховування.

Матеріали для проведення практичних занять та лабораторних робіт також рекомендовано групувати за темами та обов’язково мають містити такі елементи:

зміст практичного заняття до теми – план проведення практичного заняття з визначенням мети заняття, спрямованої на формування визначених компетентностей та програмних результатів навчання;

практичні завдання до теми – містить перелік завдань, кейсів для розв’язання, які дозволяють здобувачам детально розглянути окремі теоретичні положення навчальної дисципліни та сформувати вміння й навички їх практичного застосування.

Завдання для практичних робіт супроводжуються методичними рекомендаціями, які повинні мати:

– роз'яснення з певної теми, модуля або питання дисципліни (за необхідності);

– методику виконання завдання;

– приклад розв'язання, відео- та/або аудіо-інструкцію (за необхідності);

– план чи опорну схему відповіді;

– варіанти завдання (у кількості, достатній для генерування унікального завдання для кожного студента);

– вимоги до оформлення звіту (обсяг, форма (текстова, графічна, аудіо, відео));

– перелік програмних засобів, необхідних для виконання (за необхідності);

– посилання на необхідну для виконання довідкову літературу;

завдання для дискусій і обговорень – спільне розв'язання групою студентів за участі викладача проблемних ситуацій, пошук відповідей на запитання, реалізується за допомогою форуму. Форум – комунікативний інструмент, який дозволяє організувати асинхронне спілкування учасників дистанційного курсу (колективна форма роботи). Після завершення обговорень викладач індивідуально оцінює участь кожного студента у виконанні завдання.

Організація дискусії передбачає наявність:

– чітко сформульованої теми та основних питань, які будуть винесені на обговорення;

– добірки підготовчого матеріалу (джерела, література);

– невеликого вступу, щоб учасникам було легше визначитись щодо основних понять (за необхідності).

тести до теми - пакет тестових завдань з визначеного навчального матеріалу, який встановлює ступінь засвоєння його здобувачами. Результат виконання завдання студентом оцінюється системою дистанційного навчання автоматично, без участі викладача.

Тестове завдання повинно відповідати теоретичному матеріалу і мати певний зміст. Кількість тестових завдань в тесті повинна бути достатньою для проведення контролю знань з обраної теми. Мова завдання - чітка та зрозуміла, з використанням за можливості простих речень. Тестові завдання мають супроводжуватися інструкцією (загальна для всього пакету тестових завдань та/або окремо для кожного блоку завдань), де викладені правила вибору та/або способу введення відповіді.

У дистанційному курсі можуть бути використані такі типи тестових завдань.

Тип 1. Вибір однієї правильної відповіді. При відповіді на питання необхідно обрати лише один правильний варіант із запропонованих.

Тип 2. Вибір кількох відповідей. При відповіді на питання необхідно обрати кілька правильних варіантів із запропонованих.

Тип 3. Встановлення відповідностей/підстановки. Тестове завдання на співставлення об’єктів та їхніх визначень.

Тип 4. Встановлення правильної послідовності (порядок об’єктів). Тестове завдання, у якому необхідно встановити правильну послідовність елементів, дій, подій, операцій, слів у реченні тощо.

Тип 5. Заповнення пропусків («чіткі» або «нечіткі» підстановки). Тестове завдання без запропонованих можливих варіантів відповідей. Необхідно самостійно ввести в спеціальне поле відповідь (текстові або числові дані).

За рішенням автора(ів) тема може бути доповнена такими елементами:

інтерактивні завдання до теми, найпоширенішою формою яких є віртуальні тренажери - інтерактивний навчально-тренувальний об’єкт, призначений для закріплення знань, набуття вмінь, навичок та контролю знань у конкретній предметній галузі.

завдання для спільної роботи – завдання проєктного характеру, дослідницької, творчої, інформаційної спрямованості, з чітко сформульованою темою та основними питаннями. Викладач формує групу для спільної роботи та оцінює внесок кожного її учасника.

лабораторні роботи додаються до дистанційного курсу за умови виділення

відповідних годин у навчальному плані. Метою виконання лабораторних робіт є практичне підтвердження окремих теоретичних положень даної навчальної дисципліни, набуття практичних навичок роботи з лабораторним устаткуванням, обладнанням, обчислювальною технікою, вимірювальною апаратурою, методикою експериментальних досліджень у конкретній предметній галузі.

Лабораторні дослідження можуть виконуватися на реальному обладнанні безпосередньо в навчальній лабораторії за розкладом занять, на реальному промисловому обладнанні, на основі віртуальних моделей.

Лабораторне дослідження має супроводжуватися методичними матеріалами в обсязі, що дозволяє студенту здійснювати самопідготовку, контроль знань і допуск до роботи, а викладачу визначити особливості його проведення.

Методичні матеріали для лабораторного дослідження мають включати вимоги до змісту та форми звітів студентів. Рекомендується наводити приклади.

Завдання для лабораторного дослідження на реальному обладнанні повинно чітко визначати його загальну мету і мати можливість адаптації під особливості спорідненого обладнання, що забезпечує досягнення мети завдання в рамках навчальної дисципліни.

Віртуальна модель лабораторного обладнання має супроводжуватися методичними вказівками у відео-форматі та всім необхідним для роботи програмним забезпеченням.

Завдання для самостійної роботи, метою яких є самостійне вивчення студентами окремих теоретичних положень навчальної дисципліни, формування вмінь і навичок їх практичного застосування; формування результату проведених робіт у системі дистанційного навчання для перевірки і оцінювання викладачем. Викладачем обов’язково визначається форма подання результатів виконання, терміни виконання, критерії оцінювання.

Завдання для самостійної роботи повинні супроводжуватися *методичними вказівками* для їхнього виконання, що можуть містити приклади виконання завдань інструкції послідовності та методики виконання завдань, використання спеціалізованого програмного або технічного забезпечення.

Глосарій містить основні терміни навчального курсу та їхні визначення, який формується автоматично з ключових термінів, поданих до кожної із тем.

Підсумковий тест з дисципліни формується автоматично з тестових завдань, поданих до кожної теми. Результати підсумкового тесту є підставою для отримання здобувачем заліку або допуску його до складання семестрового заліку.

Підсумковий контроль передбачає опис процедури проведення, завдання або орієнтовний перелік питань, форму подання результатів виконання, терміни виконання, критерії оцінювання. Результати оцінювання навчальних досягнень здобувача, як поточні, так і підсумкові, автоматично заносяться до електронного журналу в систему дистанційного навчання.

Чат створюється для курсів, де є обов'язковою перевірка навичок аудіювання, говоріння, співання, хореографічних та фізичних умінь, тощо, допускається форма подання виконаної роботи у вигляді відеофайлу, спілкування/співбесіди у голосовому чи відео-чаті із зазначенням відповідного посилання.

2.4. Кожен здобувач освіти має доступ лише до тих ДКНД, на яких він зареєстрований для участі в освітньому процесі. Реєстрація здобувачів освіти на дистанційний курс здійснюється викладачем цього курсу; відрахування також здійснюється викладачем за підсумками проходження підсумкового контролю здобувачами.

2.5. Мовою інтерфейсу та навчальних матеріалів є мова викладання відповідної дисципліни.

3. Порядок розроблення ДКНД

3.1. Розробниками ДНКД можуть бути науково-педагогічні, педагогічні, наукові, інженерно-технічні та інші працівники університету, їх авторські/ творчі колективи (групи авторів). Науково-педагогічні працівники університету здійснюють розробку елементів ДНКД у межах обсягу робочого часу, визначеного їх індивідуальними робочими планами для проведення методичної роботи.

3.2. ДНКД розробляється з усіх навчальних дисциплін навчального плану. ДНКД з окремих змістовних модулів, тем навчальної дисципліни не

розробляється. Навчальна дисципліна має бути забезпечена одним ДНКД, що містить усі змістовні модулі (теми) навчальної дисципліни. Відмінності у розподілі годин між видами аудиторної та позааудиторної роботи, зокрема для заочної форми відображаються у журналі оцінок.

3.3. Розроблення ДНКД на рівні ДДПУ відбувається послідовно у такі етапи:

1) Ознайомлення авторів ДКНД із нормативно-розпорядчою документацією щодо розробки і сертифікації ДНКД та ресурсами системи дистанційного навчання ДДПУ.

2) Планування ДКНД, формування його структури та змістовне наповнення електронними освітніми ресурсами відповідно до вимог сертифікаційної експертизи.

3) Апробація ДНКД, яка триває впродовж його першого використання в освітньому процесі.

4) Сертифікація ДНКД, яка проходить згідно з процедурою сертифікації, описаною у цьому положенні.

4. Порядок сертифікації ДНКД

4.1. Для підтвердження високого рівня якості ДНКД та можливості його застосування як масового відкритого онлайн курсу здійснюється сертифікація ДНКД.

4.2. Сертифікація ДНКД здійснюється комісією із сертифікації, яка очолюється першим проректором із науково-педагогічної роботи. До постійного складу комісії із сертифікації входять:

- перший проректор із науково-педагогічної роботи;
- директор центру дистанційного навчання;
- начальник навчально-методичного відділу.

Для сертифікації ДКНД комісія із сертифікації залучає внутрішніх та/або зовнішніх фахових експертів, інспектора навчально-методичного відділу, відповідального за проведення опитувань здобувачів освіти та ін.

Склад комісії із сертифікації затверджується наказом ректора.

4.3. Проведення сертифікації ДНКД здійснюється двічі на навчальний рік. Автори ДНКД виступають особисто ініціаторами подання відповідного курсу на сертифікацію. У разі виробничої необхідності вимога щодо підготовки ДНКД на сертифікацію можуть бути подані гарантом освітньої програми, керівництвом кафедри, факультету, університету. До сертифікації можуть бути допущені ДНКД, які пройшли апробацію у освітньому процесі, принаймні, один раз.

4.4. Сертифікація ДНКД ґрунтується на результатах проведення таких видів експертиз:

– структурно-функціональна експертиза: передбачає аналіз виконання загальносистемних вимог до ДНКД, наявності обов'язкових складових ДНКД, визначення відповідності кожної складової встановленим вимогам. Структурно-функціональну експертизу проводить директор центру дистанційного навчання, який керується критеріями структурно-функціональної експертизи і надає висновок за формою, визначеною додатком А. (Питома вага структурно-функціональної експертизи у загальній оцінці становить 30%).

– змістовно-наукова експертиза: передбачає аналіз науковості матеріалів курсу, відповідності змісту державним стандартам освіти, робочій навчальній програмі дисципліни, меті і завданням дистанційного курсу. Оцінюється актуальність змісту, новизна матеріалу, що подається, його завершеність і логічна узгодженість. Для проведення змістовно-наукової експертизи призначається внутрішній /або зовнішній експерт – фахівець у відповідній предметній галузі, який, керуючись критеріями змістовно-наукової експертизи, надає неупереджений висновок за формою, визначеною додатком Б. (Питома вага змістовно-наукової експертизи у загальній оцінці становить 30%).

– методична експертиза: передбачає оцінювання методичних аспектів організації дистанційного курсу, педагогічно-психологічних засад організації навчальної діяльності здобувачів та НПП, їх взаємодії, організації системи контролю. Для проведення методичної експертизи призначається внутрішній /або зовнішній експерт - спеціаліст з питань тестування, використання інтерактивних методів, сучасних інформаційно-освітніх технологій, який, керуючись критеріями

методичної експертизи, надає неупереджений висновок за формою, визначеною додатком В. (Питома вага методичної експертизи у загальній оцінці становить 30%).

– експертне оцінювання здобувачів: передбачає проведення анкетування здобувачів, проведення якого здійснює інспектор навчально-методичного відділу, відповідальний за організацію опитувань серед здобувачів, який, керуючись результатами опитування, надає висновок за формою, визначеною додатком Г. (Питома вага експертного оцінювання здобувачів у загальній оцінці становить 10%).

4.5. Сертифікація ДНКД відбувається у такі етапи:

1) подання заявки від автора(ів) або керівництва кафедри, або факультету, або університету на сертифікацію ДНКД до комісії із сертифікації;

2) призначення експертів та видання наказу щодо затвердження їхнього складу;

3) проведення експертизи ДНКД експертами;

4) подання кафедрою до комісії із сертифікації за результатами експертиз ДНКД:

- критерійні оцінки та експертні висновки за усіма видами експертиз;
- витяг з протоколу засідання відповідної кафедри з клопотанням про сертифікацію ДНКД;

5) розгляд комісією із сертифікації результатів експертиз ДНКД за умови, що експертні висновки носять позитивний характер і їх подано за 10 днів до засідання комісії. У випадку негативних висновків або негативного рішення комісія повторно на сертифікацію курс може бути подано після доопрацювання згідно поданих зауважень.

6) затвердження рішення комісії із сертифікації ДКНД вченою радою ДДПУ.

7) видання автору (авторам) курсу сертифікат встановленого зразка (додаток Д).

4.6. Після сертифікації ДКНД у загальній інформації автор(и) курсу вказують номер сертифікату та дату його видачі та/або розміщують графічне

представлення сертифікату.

4.7. Надання доступу експертам до курсу, який сертифікується, та ведення реєстру курсів, яким надано сертифікат, забезпечує директор центру дистанційного навчання ДДПУ.

10. Прикінцеві положення

10.1. Положення набуває чинності наступного дня після його затвердження наказом ректора.

10.2. Зміни та доповнення до Положення вносяться наказом ректора, за рішенням вченої ради ДДПУ або відповідного дорадчого органу. У такому ж порядку Положення скасовується.

10.3. Відповідальність за актуалізацію Положення та контроль за виконанням його вимог несуть посадові особи ДДПУ відповідно до їх функціональних обов'язків.

РОЗРОБНИКИ ПОЛОЖЕННЯ:

Перший проректор з науково-педагогічної роботи О. Г. Набока

Директор центру дистанційного навчання В. В. Глазова

Методист навчально-методичного відділу М.О. Демченко

ПОГОДЖЕНО:

Перший проректор з науково-педагогічної роботи О. Г. Набока

Додаток А

Критерії змістово-наукової експертизи

№	Елемент курсу	Характеристика	Дотримано повністю (рівень 1)	Дотримано більше, ніж на половину (рівень 2)	Не виконується більше половини визначених вимог (рівень 3)	Не дотримуються вимоги взагалі (рівень 4)	Елемент відсутній
1	Інформація про автора(ів)	Інформація про авторів наведена в повному обсязі, розміщено фото	4	3	2	0	0
2	Силабус навчальної дисципліни	Розроблений у відповідності із вимогами, що висуваються до такого виду розробок	4	3	2	0	0
3	Друковані та Інтернет джерела	Запропоновані друковані та Інтернет джерела містять основні та додаткові навчально-методичні матеріали з дисципліни та є актуальними й сучасними	4	3	2	0	0
4	Оголошення	У оголошеннях та форумах подані актуальні питання для обговорення	4	3	2	0	0
5	Теоретичний матеріал	Кожна тема, що подається у електронному ресурсі, висвітлена в обсязі достатньому для оволодіння студентами навчальним матеріалом	4	3	2	0	0
6		Зміст навчального матеріалу відповідає освітнім стандартам, робочій навчальній програмі	4	3	2	0	0
7		Навчальний матеріал у електронному ресурсі викладено у логічній послідовності, на доступному рівні для студентів ЗВО	3	2	1	0	0
8		Кожна тема містить актуальну наукову інформацію щодо предметної області вивчення	3	2	1	0	0
9		Навчальний матеріал, викладений у електронних ресурсах має практичне значення, пов'язаний з майбутньою професією	3	2	1	0	0
10		Матеріал викладено грамотно, лінгвістично чисто	3	2	1	0	0
11		Текстовий навчальний матеріал достатньо підкріплений графікою, мультимедіа, відео та аудіо фрагментами	5	4	3	1	0

12		Графічні зображення, моделі, відеофрагменти, розміщені у навчальних ресурсах, доречні, коректно виконані, відповідають змісту навчального матеріалу та меті їх використання	5	4	3	1	0
13		Мультимедійні презентації відповідають змісту лекційного матеріалу, графічні зображення, схеми, діаграми містять сучасну актуальну інформацію щодо предмету вивчення	6	5	3	1	0
14		Відеозаписи лекцій містять записи лекцій, які відповідають за змістом необхідному рівню подання навчального матеріалу для студентів ЗВО з відповідних тем курсу	6	5	3	1	0
15	Матеріали для проведення практичних та лабораторних занять	Зміст практичних занять та лабораторних робіт відповідає необхідному рівню оволодіння вміннями та навичками, які зазначаються у робочій програмі	6	5	3	1	0
16		Віртуальні лабораторні роботи дозволяють виконати необхідні досліди та набути необхідних навичок з їх виконання. Програмне забезпечення відповідає сучасному рівню розвитку науки	6	5	3	1	0
17	Завдання для самостійної роботи	Додаткові навчальні матеріали або методичні вказівки з виконання завдань для самостійної роботи або посилання на зовнішні інформаційні ресурси подані в обсязі, достатньому для самостійного оволодіння студентами навчальним матеріалом	5	4	3	1	0
18		Завдання для самостійної роботи відповідають змісту вмінь та навичок, які необхідно набути або удосконалити	6	5	3	1	0
19		Завдання для самостійного виконання передбачають дослідницьку навчальну діяльність студентів, використання світових інформаційних ресурсів	6	5	3	1	0
20	Методичні вказівки з виконання	Методичні вказівки з виконання завдань для самостійної роботи подані в обсязі, достатньому для	6	5	3	1	0

	завдань самостійної роботи	самостійного оволодіння студентами навчальним матеріалом					
21	Глосарій	У глосарію подані основні терміни з дисципліни (120 термінів) у коректній формі	5	4	3	1	0
22	Підсумковий тест з дисципліни	Тестові завдання сформовані у тест таким чином, щоб охопити навчальний матеріал всіх тем курсу (повнота контролю)	5	4	3	1	0
23	Підсумковий контроль	Завдання або тест охоплює весь матеріал з модуля та відповідає вимогам до знань, умінь та навичок, якими необхідно оволодіти під час вивчення модуля (не менше 150 питань)	6	5	3	1	0
24		Тест відповідає умовам валідності (об’єктивність контролю)	6	5	3	1	0
25	Чат	Використовується для обміну повідомленнями в режимі реального часу	5	4	3	1	0
	Всього		**120**				

Експертний висновок
про змістовно-наукову експертизу дистанційного курсу навчальної дисципліни

Діючи на основі Положення про розроблення та сертифікацію дистанційних курсів навчальних дисциплін у ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет», затвердженого Вченою радою ДДПУ від _____ 20___ р., експерт _____
(прізвище, ім'я, по-батькові, вчене звання, ступінь)
здійснив змістовно-наукову експертизу дистанційного курсу навчальної дисципліни _____,
розробленого для студентів ДДПУ, які здобувають освітній ступінь _____ зі спеціальності _____
галузі знань _____,
автором(ами) якого є: _____
(прізвище, ім'я, по-батькові, учене звання, ступінь)
у відповідності до вимог, викладених у Положенні про розроблення та сертифікацію дистанційних курсів навчальних дисциплін у ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет».

Висновок експерта:
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____

Дистанційний курс навчальної дисципліни _____
(рекомендується або не рекомендується)
для надання сертифікату ДВНЗ «Донбаського державного педагогічного університету».
«____» _____ 20___ р. Підпис експерта _____

Розглянуто та затверджено на засіданні кафедри _____
Протокол №_____ від «_____» _____ 20___ р.
Завідувач кафедри _____

Додаток Б

Критерії структурно-функціональної експертизи

№	Елемент курсу	Характеристика	Дотримано повністю (рівень 1)	Дотримано більше ніж на половину (рівень 2)	Не виконується більше половини визначених вимог (рівень 3)	Не дотримуються вимоги взагалі (рівень 4)	Елемент відсутній
1	Інформація про автора(ів)	Подано у форматі Веб-сторінки, містить фото, прізвище, ім'я та по-батькові, науковий ступінь, вчене звання, посаду і кафедру, перелік курсів, що викладаються, інформацію щодо наукових інтересів та контактну інформацію (робочий телефон, e-mail, персональна web-сторінка тощо).	6	5	3	1	0
2	Силабус навчальної дисципліни	Подано у форматі Веб-сторінки; розроблено у відповідності до вимог щодо навчальної документації ДДПУ	6	5	3	1	0
3	Друковані та Інтернет джерела	Подано у форматі Веб-сторінки, вказуються основні та додаткові друковані джерела з дисципліни, наводяться Інтернет-джерела з активними гіперпосиланнями	6	5	3	1	0
4	Оголошення	Подано у форматі форуму	5	4	3	1	0
5	Теоретичний матеріал	Електронні навчальні матеріали представлені у вигляді окремих тем. Кожна тема подається у вигляді електронного ресурсу з розвиненою системою навігації	7	6	4	2	0
6		Додаткові мультимедійні навчально-методичні матеріали (відео, підкасти, аудіо, ...) подані у рекомендованих форматах, відкриваються без додатково встановлених спеціальних програмних засобів	7	6	4	2	0
7		Презентації до всіх лекцій (тем) відповідають структурі: слайд 1 –	7	6	4	2	0

		тема, автор; слайд 2 – план; слайд 3 – інформаційні джерела; слайди 4-19 – розкриття змісту лекції; слайд 20 – висновки, завдання					
8		Презентації подані у одному з форматів: ppt, pps, pdf	5	4	3	1	0
9	Матеріали для проведення практичних занять та лабораторних робіт	Наявність окремих ресурсів для кожного практичного заняття та/або лабораторної роботи	5	4	3	1	0
10		Кожне практичне заняття та/або лабораторна робота містить тему, мету, план, питання для контролю і самоконтролю, критерії оцінювання, список літературних та інтернет джерел.	5	4	3	1	0
11		Кожна практична (лабораторна) робота містить основні структурні елементи: тема, мета, інструктаж (методичні рекомендації), список завдань, форма подання результатів виконаної роботи, критерії оцінювання, термін виконання (для всіх робіт)	7	6	4	2	0
12		Віртуальний лабораторний практикум завантажується на ПК стандартної конфігурації і пристосований до роботи у мережі	7	6	4	2	0
13	Завдання для самостійної роботи	Наявність окремих ресурсів із завданнями для самостійного виконання, які містять основні структурні елементи: зміст завдання, хід виконання, список індивідуальних завдань, інформаційні джерела, форма подання результатів виконаного завдання, критерії оцінювання, термін виконання	7	6	4	2	0
14		Завдання передбачає можливість відправки студентом відповіді з виконаним завданням викладачеві на перевірку	6	5	3	1	0
15	Методичні вказівки з виконання завдань самостійної роботи	Наявність методичних рекомендацій з виконання завдань або додаткових навчально-методичних ресурсів для самостійного опрацювання або посилань на зовнішні інформаційні ресурси	7	6	4	2	0
16	Глосарій	Подано у форматі глосарія,	5	4	3	1	0

		означення наводяться до всіх термінів у словнику (не менше 120 термінів)					
17	Підсумковий тест з дисципліни	Навчальний тест або завдання	6	5	3	1	0
18		Інтерактивний тест або завдання	6	5	3	1	0
19	Підсумковий контроль	Опис процедури проведення, завдання або орієнтовний перелік питання, форма подання результатів виконання, терміни виконання, критерії оцінювання	5	4	3	1	0
20	Чат	Створено для курсів, де є обов'язковою перевірка навичок аудіювання, говоріння, співання, хореографічних та фізичних умінь, тощо, допускається форма подання виконаної роботи у вигляді відеофайлу, спілкування/співбесіди у голосовому чи відеочаті з зазначенням відповідного посилання	5	4	3	1	0
	Всього		**120**				

Експертний висновок
про структурно-функціональну експертизу дистанційного курсу навчальної дисципліни

Діючи на основі Положення про розроблення та сертифікацію дистанційних курсів навчальних дисциплін у ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет», затвердженого Вченою радою ДДПУ від _____ 20___ р., експерт _____
(прізвище, ім'я, по-батькові, вчене звання, ступінь)
здійснив структурно-функціональну експертизу дистанційного курсу навчальної дисципліни _____,
розробленого для студентів ДДПУ, які здобувають освітній ступінь _____ зі спеціальності _____
галузі знань _____,
автором(ами) якого є: _____
(прізвище, ім'я, по-батькові, учене звання, ступінь)
у відповідності до вимог, викладених у Положенні про розроблення та сертифікацію дистанційних курсів навчальних дисциплін у ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет».

Висновок експерта:

_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____

Дистанційний курс навчальної дисципліни _____
(рекомендується або не рекомендується)
для надання сертифікату ДВНЗ «Донбаського державного педагогічного університету».

«____» _____ 20___ р. Підпис експерта _____

Розглянуто та затверджено комісією із сертифікації ДКНД
Протокол №_____ від «_____» _____ 20___ р.
Голова комісії _____

Додаток В

Критерії методичної експертизи

№	Елемент курсу	Характеристика	Рівень 1	Рівень 2	Рівень 3	Рівень 4	Відсутній
1	Інформація про автора(ів)	Викладач має досвід у використанні дистанційних технологій навчання (достатній показник - 3 роки)	3	3	2	0	0
2	Силабус навчальної дисципліни	Наявність всіх структурних елементів, чіткість, лаконічність	3	3	2	0	0
3	Друковані та Інтернет джерела	Коректно працюють гіперпосилання на Інтернет- джерела	3	3	2	0	0
4	Теоретичний матеріал	Навчальний матеріал структурований, розбитий на порції, працюють гіперпосилання, наявні графічні зображення, матеріал, призначений для запам’ятовування виділяється (кольором, іншим типом шрифту тощо), використовується інтерактивний самоконтроль пройденого матеріалу;	5	4	3	1	0
5		Навчальний матеріал не перевантажений надмірною кількістю текстової інформації	4	3	2	1	0
6		Для подання навчального матеріалу у електронній формі використовується колір тексту, фону, графічних зображень у відповідності до правила 3 -х кольорів та їх відтінків	4	3	2	1	0
7		Відео-фрагменти використовуються для демонстрації понять, явищ, процесів тощо і тривають в середньому 3 - 5 хв., доповнюються необхідним аудіосупроводом	4	3	2	1	0
8		Графічні зображення якісно виконані та подані для підкріплення текстового матеріалу наочними засобами методично грамотно	4	3	2	1	0
9		Дотримуються вимоги до подання мультимедійних презентацій: використовуються ключові слова і фрази, а не речення; на одному слайді виводиться одне ключове поняття; теоретичний матеріал структурується та подається у схемах та організаційних діаграмах;	6	5	3	1	0

		цифрові дані подаються у вигляді таблиць та діаграм; ефекти анімації застосовуються для акцентування уваги на визначених моментах, поетапного виведення вмісту слайду на екран, для демонстрації руху або послідовності дій; презентація носить проблемний характер, не є точною копією друкованого посібника					
10	Практичні заняття, лабораторні роботи	Наявні теоретичні відомості щодо змісту, послідовності та методики виконання завдань, графічні зображення, приклад виконання завдань, індивідуальні завдання	5	4	3	1	0
11		Критерії оцінювання кожного заняття дозволяють чітко зрозуміти границі якісного виконання завдання для отримання позитивної оцінки	5	4	3	1	0
12		На практичних (лабораторних) заняттях використовується розгляд проблемних ситуацій, що потребують вирішення	6	5	3	1	0
13	Завдання для самостійної роботи	Всі обрані типи завдань доцільно використовувати для перевірки необхідних вмінь та навичок; у коментарях до результатів за виконане завдання чітко описуються помилки та даються рекомендації щодо їх виправлення	5	4	3	1	0
14		При виконанні завдань передбачається використання сучасних методів наукового пізнання: експеримент, порівняння, спостереження, абстрагування, узагальнення, конкретизація, аналогія, індукція та дедукція, аналіз та синтез, моделювання, системний аналіз тощо)	5	4	3	1	0
15		У завданні здеталізовано форму подачі результатів, з критеріями оцінювання, терміном виконання	4	3	2	1	0
16	Методичні вказівки з виконання завдань самостійної роботи	Наявність методичних рекомендацій з виконання завдань або додаткових навчально-методичних ресурсів для самостійного опрацювання або посилань на зовнішні інформаційні ресурси	5	4	3	1	0
17	Глосарій	У навчальних ресурсах виділяються терміни, занесені до глосарію, та працюють посилання на глосарій	5	4	3	1	0
18	Підсумковий тест з дисципліни	Не менше 150 питань у банку тестових питань на всі теми курсу або модуля; наявність різних категорій складності	5	4	3	1	0

		(знання, розуміння, використання, синтез, аналіз					
19		Використовується не менше 3 різних типів тестових завдань	5	4	3	1	0
20		У формулюванні тестових завдань використовуються графічні зображення та відеофрагменти	5	4	3	1	0
21		Випадкова вибірка запитань з банку тестових запитань при формуванні тесту з різних категорій складності у заданому співвідношенні	5	4	3	1	0
22	Підсумковий контроль	Завдання, що використовуються у підсумковому контролі містять завдання на різні рівні складності та різні типи завдань	5	4	3	1	0
23	Чат	Активність у чаті проявляється кожного дня	5	4	3	1	0
24		Наявність можливості он-лайн спілкування для проведення консультацій	5	4	3	1	0
25		Затримка при обміні повідомленнями оф-лайн з боку викладача не більше 1 доби	5	4	3	1	0
	Всього		**120**				

Експертний висновок
про методичну експертизу дистанційного курсу навчальної дисципліни

Діючи на основі Положення про розроблення та сертифікацію дистанційних курсів навчальних дисциплін у ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет», затвердженого Вченою радою ДДПУ від _____ 20___ р., експерт _____
(прізвище, ім'я, по-батькові, вчене звання, ступінь)
здійснив методичну експертизу дистанційного курсу навчальної дисципліни _ _____,
розробленого для студентів ДДПУ, які здобувають освітній ступінь _____ зі спеціальності _____
галузі знань _____,
автором(ами) якого є: _____
(прізвище, ім'я, по-батькові, учене звання, ступінь)
у відповідності до вимог, викладених у Положенні про розроблення та сертифікацію дистанційних курсів навчальних дисциплін у ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет».

Висновок експерта:
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____

Дистанційний курс навчальної дисципліни _____
(рекомендується або не рекомендується)
для надання сертифікату ДВНЗ «Донбаського державного педагогічного університету».
«____» _____ 20___ р. Підпис експерта _____

Розглянуто та затверджено комісією із сертифікації ДКНД
Протокол №_____ від «_____» _____ 20___ р.
Голова комісії _____

Додаток Г

Експертне оцінювання здобувачів

Елемент курсу	Питання анкети	Шкала оцінювання					
		2	1,5	1	0,5	0	0
Інформація про автора(ів)	Інформація про викладача, зокрема, контактна інформація, представлена у повному обсязі						
Силабус навчальної дисципліни	Силабус навчальної дисципліни чітко представлений, у зрозумілій формі подано план проведення занять і контрольних заходів						
	Критерії оцінювання кожної практичної, лабораторної, самостійної роботи дозволяють чітко зрозуміти границі якісного виконання завдання для отримання позитивної оцінки						
Друковані та інтернет джерела	Запропонована достатня кількість друкованих та інтернет- джерел для вивчення навчального курсу						
Оголошення	У оголошеннях та форумах подані актуальні питання для обговорення						
Теоретичний матеріал	Зміст курсу добре структурований (зручний інтерфейс)						
	Викладений матеріал достатньо підкріплений графікою, мультимедіа, відео та аудіофрагментами						
	Матеріал викладено професійною мовою, грамотно						
Матеріали для проведення практичних та лабораторних занять	Навчально-методичний матеріал викладено у логічній послідовності, на доступному рівні, в обсязі достатньому для оволодіння						
	Навчально-методичний матеріал викладено професійною мовою, грамотно						
	Постійне оцінювання виконаних завдань практичної та/або лабораторної робіт відображає зміст курсу та здійснюється вчасно і об’єктивно						
Завдання для самостійної роботи	Ступінь трудомісткості самостійних робіт відповідає ресурсу часу						
	Постійне оцінювання виконаних завдань самостійної роботи відображає зміст курсу та здійснюється вчасно і об’єктивно						
Методичні вказівки з виконання завдань	Наявні теоретичні відомості щодо змісту, послідовності та методики виконання роботи, графічні зображення, приклад виконання завдань, індивідуальні завдання подані в обсязі,						

самостійної роботи	достатньому для самостійного оволодіння студентами навчальним матеріалом						
Глосарій	Ключові терміни достатньо представлені в глосарії						
Підсумковий тест дисципліни	В курсі реалізовано інтерактивний самоконтроль пройденого матеріалу						
Підсумковий контроль	Тестові завдання охоплюють навчальний матеріал, висвітлений у матеріалах курсу						
Чат	Забезпечується синхронний та асинхронний зв'язок для спілкування						
Задоволений(а) якістю розміщеного навчально-методичного матеріалу в системі MOODLE							
Всього		40					

Додаток Д

Зразок сертифіката,
що видається автору(ам) ДНКД за результатами сертифікаційної експертизи

Державний вищий навчальний заклад
«Донбаський державний педагогічний університет»

СЕРТИФІКАТ №_____

засвідчує високий рівень якості
дистанційного курсу навчальної дисципліни та
можливості його застосування як масового відкритого онлайн курсу

Дистанційний курс навчальної дисципліни «НАЗВА ДИСЦИПЛІНИ»

Кафедра НАЗВА КАФЕДРИ

Факультет НАЗВА ФАКУЛЬТЕТУ

Автор(и): ПІБ АВТОРА(ІВ)

Підстава: рішення комісії із сертифікації дистанційних курсів навчальних дисциплін (протокол №___ від «__» _____ 20___р.)

Голова комісії,
перший проректор
із науково-педагогічної роботи **Ольга НАБОКА**

Дата видачі:
_____2022 р.